

Aldo Moro Vakası'na bir de edebi metinlerden bakın

'Aldo Moro Vakası', İtalya tarihinin en esrarlı hadiselerinden birine el atıyor. Leonardo Sciascia, Aldo Moro'nun mektuplarının izinden giderek çözülememiş sorular üzerinde güçlü argümanlarla düşünmemizi sağlıyor.

IPEK ÖZBEY
iozbey@hurriyet.com.tr

On altı Mart 1978 sabahı... İki hasım parti içindeki tedirginlik ve çekimsizliğe karşın, o hükümetin güven oylamasının yapılacağı.

Parlamentoya gitmek üzere Roma'da Fani Sokağı'ndaki konutundan çıktı.

Kendisini koruması gereken beş güvenlik görevlisi katledilerek mütevazı makam arabasından çıkarılıp kaçırıldı.

Her saati karabasan gibi yaşanacak elli beş gün geçirdi.

Sonunda bir bodrum katında susurucu takılmış tabancayla vurulmuş halde geri verildi.

Cesedi bohçalanmış, yine mütevazı bir otomobilin bagajında terk edilmişti.

Yer, simgesel açıdan en anlamlı noktaydı.

Hıristiyan Demokrat Parti Genel Merkezi ile Komünist Parti Genel Merkezi'ne eşit uzaklıktaki Caetani Sokağı.

Hücreevinden mektuplar

Savaş sonrasında, kurulduğu 1947'den beri otuz yıldır ülkeyi yönetmekte olan Hıristiyan Demokrat Parti Başkanı Aldo Moro'nun Kızıl Tugaylar tarafından kaçırılıp 'halk hapisanesi'nde elli beş gün süreyle tutulması ve ölüm hükmünün uygulanması...

Bu olay hiçbir zaman tam anlamıyla çözülemedi.

Yapı Kredi Yayınları tarafından basılan 'Aldo Moro Vakası', olayı incelemek üzere kurulan Parlamento Soruşturma Komisyonu'nda yer alan Leonardo Sciascia'nın sıcağı sıcağına kaleme aldığı gözlemleri ve düşüncelerinden oluşuyor.

Bu gözlem ve düşüncelere, aydın kimliğiyle etik tavrını ve edebiyatçı kimliğiyle Aldo Moro'nun hapsedildiği hücreevinden gönderdiği mektuplar üzerinden yaptığı incelemeyi ekliyor yazar. İncelemeye Tolstoy, Edgar Allan Poe, Borges eşlik ediyor.

Aldo Moro'nun 'halk hapisanesi'nden ilk mektubu geldiğinde takvim 29 Mart'ı gösterir. Mektup, İçişleri Bakanı Francesco Cossiga'ya gönderilmiştir. Moro, her ne kadar bu mektubu çok gizli kalması kaydıyla kaleme aldıysa da Kızıl Tugaylar şu açıklamayı yapar: "Tutsağımız gizli kaydıyla bir mektup yazmak istedi (gizli manevralar Hıristiyan Demok-

rat mafyası için normal koşuldur). Kendisine o izin verildi, ancak halktan hiçbir şey gizlenmemesi gerektiğinden ve âdetimiz bu yönde olduğundan ötürü, biz mektubu kamuya açıklıyoruz."

Kendisine yalnızca mektup yazması için izin verilmişti, gizli bir mektup yazması için değil. Her ne kadar böyle bir vaatte bulunmuşlarsa da...

Şifre var mıydı?

Yazarımız Sciascia, bu mektubu okura sunduktan sonra Edgar Allan Poe'nun metinlerinden yardım alıyor.

Onun öykülerindeki dedektif Charles Auguste Dupin, kendini başkasının yerine koyma, özdeşleşme yeteneğini her soruşturmanın ilkesi sayardı. Moro meselesinde iki taraflı bir özdeşleşme süreci gerekiyordu. Bir yandan Kızıl Tugaylar'la, öte yandan hapisaneden, ancak 'dostların' onun hakkında bildikleri şeylere göre ve içinde bulunduğu koşullarla özdeşleşmeleri oranında çözümlenebilecekleri mesajlar yollanan tutsak Moro ile özdeşleşme...

Moro'nun mektuplarında şifreler gizli miydi?

Polise bir mesaj gönderiyor olabilir miydi?

Polis nasıl oluyor da, 'halk hapisanesi'nin yerini bulamıyordu?

Ölümden korkuyor muydu?

Polisten umudunu kestiğinde mektuplarında neyi istiyordu?

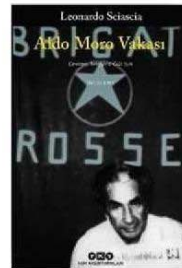
O halk hapisanesindeyken dışarıda neler oluyordu?

Kızıl Tugaylar gerçekte neyi amaçlıyordu?

9 Mayıs sabahı Moro'nun aile dostunu telefonla arayan Kızıl Tugaylar'ın konuşması... Burada kullanılan dil, son arzusunun yerine getirilişi...

Ve karısı Nora'ya yazdığı mektup...

Leonardo Sciascia, bunca yıldır bir sünen bir küllerinden doğan 'Moro Vakası'nı edebiyat metinlerinin de yardımıyla okura sunuyor ve kalemyle karanlığı kurcalamaya çağırıyor. İyi bir inceleme. Mutlaka okunmalı.

ALDO MORO VAKASI

Leonardo Sciascia
Ceviren: Neyyire Gül İskık
Yapı Kredi Yayınları, 216
118 sayfa, 11 TL.